

STANOVY DĚKANSTVÍ A JEHO ORGÁNŮ

V BRNĚNSKÉ DIECÉZI

Čl. 1. Povaha děkanství

§ 1. Okrskový vikariát, o kterém pojednávají kán. 553–555 CIC 83, se v brněnské diecézi dle tradice nazývá děkanství. Děkanství je uspořádání více farností určitého území (děkanství teritoriální), nebo uspořádání více osobních farností. Tyto stanovy jsou závazné pro všechna děkanství brněnské diecéze a jejich cílem je upřesnit to, co je v dokumentech církve vyjádřeno způsobem, který si žádá konkrétní upřesnění k požadavkům místní církve pro její společné dobro. Stanovy mají závaznost partikulárního zákona.

§ 2. Děkanství v brněnské diecézi, které zavazují tyto stanovy, jsou:

1. blanenské	11. mikulovské
2. boskovické	12. rosické
3. brněnské	13. slavkovské
4. břeclavské	14. telčské
5. hodonínské	15. tišnovské
6. hustopečské	16. třebíčské
7. jihlavské	17. velkomeziříčské
8. moravskobudějovické	18. vranovské
9. moravskokrumlovské	19. znojenské
10. modřické	20. žďárské

Čl. 2. Poslání instituce děkanství

§ 1. Vyvíjet, podporovat a koordinovat pastorační činnost:

1° podněcovat evangelijní úsilí v celé svěřené oblasti s pastýřskou starostlivostí „dobrého Pastýře“, kterého pro celou diecézi zastupuje biskup a pro jednotlivé děkanství také děkan;

2° pečovat o pokojné společenství věřících různých kultur, sociálních skupin, duchovních skupin a jiných společenstev na území děkanství;

3° vyhodnocovat pastorační situaci v jednotlivých farnostech děkanství, jakož i v celém děkanství, a poskytovat či zprostředkovat jednotlivým farnostem případnou pomoc duchovní či materiální;

4° navrhnout a schválit pastorační záměr děkanství v souladu s pastoračním plánem celé diecéze a tento plán potom uskutečňovat v rámci děkanství.

§ 2. Poskytovat pomoc kněžím v děkanství, aby duchovně ani hmotně nestrádali.

§ 3. Napomáhat komunikaci mezi kurií a jednotlivými farnostmi děkanství.

§ 4. Dohlížet nad dodržováním zákonných norem.

Čl. 3. Uspořádání děkanství

§ 1. Řídící instituce děkanství:

1° v čele děkanství stojí „děkan“;

2° děkan může mít k pomoci také „místoděkana“. Ten jedná jako jeho zástupce a pod jeho vedením.

§ 2. Výkonnou institucí děkanství je děkanská (děkanátní) rada:

1° Členy děkanské rady jsou:

a) z titulu své funkce děkan a místoděkan;

b) ostatní členové z řad svěcených i nesvěcených duchovních jednotlivého děkanství, a to na základě rozhodnutí (dekretu) diecézního biskupa. Děkan předloží biskupovi návrh vhodných kandidátů do děkanské rady, a to jeden měsíc užitečného času po svém (i opětovném) jmenování. V průběhu funkčního období tak učiní na výzvu biskupa.

2° Děkanskou radu tvoří lichý počet členů, a to včetně děkana, přičemž počet nesvěcených duchovních nepřekročí polovinu.

3° Jednání děkanské rady předsedá děkan.

4° Po ukončení úřadu děkana (viz čl. 15) děkanská rada pokračuje pod vedením místoděkana nebo zástupce děkana (viz čl. 16) v činnosti až do jmenování nové děkanské rady. Nově jmenovaný děkan navrhne ke schválení biskupovi nový seznam vhodných kandidátů.

5° Členství v děkanské radě zaniká přeložením člena do jiného děkanství, ukončením ustanovení v děkanství, přijatou rezignací, nebo odvoláním diecézním biskupem na návrh děkana.

§ 3. Poradní instituce děkanství:

1° *sdužení svěcených duchovních*

Do sdužení svěcených duchovních (dále jen klerické sdužení) náležejí všichni svěcení duchovní děkanství jak řeholní, tak diecézní, kteří pobývají na území děkanství a jimž je podle dekretu ordináře svěřena pastorační starost o duše.

2° *sdužení nesvěcených duchovních*

Do sdužení nesvěcených duchovních (dále jen laické sdužení) náležejí všichni nesvěcení duchovní děkanství, kterým je dekretem místního ordináře svěřena v rámci děkanství pastorační nebo správní povinnost. Kromě nesvěcených duchovních mohou do laického sdužení náležet i další aktivní věřící (např. členové farních rad), a to podle rozhodnutí děkana. Jednotliví členové sdužení jsou zodpovědní za tyto oblasti pastorační: oblast katecheze dětí, oblast pastorační mládeže, oblast pastorační nemocných, seniorů a vězňů, oblast pastorační povolání ke kněžství a zasvěcenému životu, oblast misijní a péče o emigranty, a také oblast stavební, ekonomickou a správní. Úkolem zodpovědného za určitou oblast je koordinovat aktivity jednotlivých subjektů diecéze v dané oblasti a navrhnout aktivity pro svěřenou oblast v rámci děkanství.

Čl. 4. Jmenování děkana

§ 1. Děkan je jmenován diecézním biskupem zpravidla na dobu 5 let, přičemž může být jmenován obvykle na dvě po sobě jdoucí období.

Čl. 5. Jmenování místoděkana

§ 1. Místoděkan může být jmenován a odvolán diecézním biskupem na návrh děkana.

Čl. 6. Vlastnosti děkana a místoděkana

§ 1. Děkan i místoděkan musí být:

- 1° kněz, kterému je určena pastorační starost o duše;
- 2° kněz s kanonickým bydlištěm na území brněnské diecéze;
- 3° kněz ve stáří alespoň třiceti let, který je znalý a zkušený v oborech teologie a kanonického práva, vyniká pravou vírou, řádnými mravy a zkušeností v jednání, je obdařen horlivostí, láskou k duším a jinými ctnostmi, pro které je vážený u svěcených duchovních a laiků;
- 4° schopný a spolehlivý tak, aby ho diecézní biskup mohl pověřit dalšími pravomocemi ve svěřeném děkanství;
- 5° schopný podporovat a vést společnou pastorační činnost v děkanství.

Čl. 7. Práva a povinnosti děkana v oblasti pastorační (srv. kán. 555 § 1–4 CIC)

§ 1. Děkan:

- 1° podporuje a koordinuje společné pastorační aktivity v rozsahu děkanství;
- 2° dbá, aby se posvátné úkony konaly podle liturgických předpisů, zvláště slavení a uchovávání eucharistie;
- 3° bdí nad tím, aby se dodržovala čistota a výzdoba kostelů a posvátných nádob;
- 4° dozírá, aby se správně vedly a uchovávaly farní knihy;
- 5° střeží, aby byl svědomitě spravován církevní majetek;
- 6° dohlíží, aby se patřičně pečovalo o farní budovy (kostely, kaple, fary, boží muka, kříže atd.);
- 7° má povinnost vizitovat farnosti svého děkanství způsobem určeným od diecézního biskupa a podle ustanovení těchto stanov;
- 8° pečuje o to, aby v době nemoci či jiného zabránění výkonu úřadu nebo v případě úmrtí faráře (administrátora farnosti) nebyly odcizeny nebo zničeny knihy a dokumenty, posvátné náčiní a jiné předměty, které jsou majetkem farnosti;
- 9° dohlíží na dodržování zákonných norem na území děkanství.

Čl. 8. Práva a povinnosti děkana k duchovním děkanství (srv. kán. 555 § 1–3 CIC)

§ 1. Děkan se stará, aby svěcení duchovní v jeho děkanství:

- 1° vedli život odpovídající jejich stavu, zvláště aby bydleli v odpovídajících podmínkách a dbali na slušný zevnějšek;
- 2° pečlivě plnili své povinnosti;
- 3° vytvářeli bratrské společenství, o jehož funkčnost aktivně pečuje;
- 4° vykonávali liturgii v souladu s příslušnými předpisy;
- 5° účastnili ve stanovené době přednášek, teologických shromáždění a konferencí v souladu s partikulárním právem a kán. 279 § 2 CIC;

6° dostávali dostatečnou duchovní pomoc, zvláště ti, kdo žijí v těžkých podmínkách nebo jsou sužováni různými problémy;

7° nepostrádali při vážném onemocnění duchovní a hmotnou pomoc.

§ 2. Děkan se stará, aby nesvěcení duchovní v jeho děkanství:

1° vedli život odpovídající jejich stavu a službě, kterou zastávají;

2° pečlivě plnili své povinnosti;

3° účastnili se ve stanovené době přednášek a vzdělávacích konferencí podle nařízení ordináře;

4° dostávali dostatečnou duchovní pomoc.

§ 3. Děkan v případě úmrtí svěceného duchovního:

1° ihned oznámí kancléřství biskupství tuto skutečnost;

2° ověří, zda se v pozůstalosti zemřelého nenachází poslední vůle, a v případě, že ji nalezne, otevře ji před svědky a oznámí to kancléřství kurie;

3° zabezpečí co nejdříve pozůstalost;

4° postará se, aby zesnulý měl důstojný pohřeb.

Čl. 9. Další práva a povinnosti děkana

§ 1. Děkan musí být pozván a má povinnost účastnit se diecézního synodu (srv. kán. 463 CIC § 1, 7°).

§ 2. Před jmenováním nového faráře v děkanství biskup vyslechne děkana a informuje se o způsobilosti kněze, který má být jmenován farářem (srv. kán. 524).

§ 3. Podle uvážení biskupa děkan může být vyslechnut, když se jedná o jmenování farního vikáře v děkanství (srv. kán. 547).

§ 4. Každý rok podá děkan biskupovi podrobnou zprávu o stavu děkanství a jednotlivých farností.

§ 5. Děkan se zúčastňuje pravidelných porad děkanů s biskupem, kde se v důvěře radí a dělí se starostmi o děkanství.

§ 6. Děkan svolává z vlastního rozhodnutí, příp. na podnět ordináře, zasedání děkanské rady, a to podle potřeby, nejméně však dvakrát ročně. Toto zasedání osobně řídí. Z jednání děkanské rady se pořídí zápis a kopie se zašle na kurii biskupství.

§ 7. Děkan má povinnost každý měsíc (s výjimkou července a srpna) uspořádat zasedání klerického sdružení neboli rekolekci a pořizovat z něho zápis. Zápis se dá k dispozici členům klerického sdružení a kopie se zašle na kurii biskupství.

§ 8. Děkan svolává a vede nejméně dvakrát ročně zasedání laického sdružení ve spolupráci s Pastoračním střediskem brněnské diecéze. Při setkání se pořizuje prezenční listina.

§ 9. Při biřmování nebo jiné podobné liturgické slavnosti v některé z farností děkanství má být pokud možno přítomen spolu s biskupem nebo jeho zástupcem.

§ 10. Děkan je povinen vést agendu děkanství, knihu došlé a odeslané pošty a vizitační knihu, kam zapisuje poznámky z vizitace.

§ 11. Děkan je povinen vést archiv děkanství, ve kterém uchovává všechny důležité dokumenty týkající se děkanství. Po skončení svého funkčního období předá agendu nástupci.

§ 12. Děkanovi se uděluje ve farnostech svého děkanství jurisdikční pravomoc k uzavírání církevního manželství, kterou může dále delegovat. Tuto pravomoc použije děkan zvláště v případě, kdy je uvolněn úřad některého z farářů nebo administrátorů farnosti nebo je výkonu tohoto úřadu zabráněno.

§ 13. Při nástupu nového faráře nebo administrátora farnosti je děkan povinen bez zbytečných odkladů vykonat řádnou předávku farnosti. Při ustanovení nového faráře vykoná děkan uvedení faráře do úřadu, pokud není dekretem stanoveno jinak. Toto uvedení vykoná pokud možno při nedělní nebo jiné významné bohoslužbě ve farnosti. O kanonickém uvedení do úřadu se učiní úřední záznam, který se uloží do archivu farnosti.

§ 14. Děkana a jemu (jakožto faráři) svěřené farnosti vizituje vizitátor určený biskupem.

§ 15. Děkan žádá o dovolenou ordináře.

§ 16. Děkan schvaluje dobu dovolených farářům (administrátorům farnosti) a odešle „dovolenky“ na úřad kurie.

§ 17. Při nemoci, dovolené nebo jiné nepřítomnosti faráře (administrátora farnosti) delší než tři dny se děkan ubezpečí, zda je zajištěn zástup ve farnostech.

§ 18. Při úmrtí samotného děkana, pokud biskup nestanoví pro konkrétní případ jinak, vykoná vše, co je obsaženo v čl. 8 § 3, místoděkan. Pokud není místoděkan jmenován, učiní tak věkem nejstarší farář z děkanství, který nedovršil 75 let života.

Čl. 10. Práva a povinnosti členů děkanské rady

§ 1. Členové děkanské rady:

1° podporují a podílejí se na koordinaci společné pastorační činnosti v děkanství, plánují a koordinují aktivity v děkanství pro posílení společenství ve farnostech, zvláště malých (např. společná pouť, duchovní obnova).

2° dbají pod vedením děkana na to, aby se udílení svátostí v jednotlivých farnostech dělo v souladu s právem a aby bylo zajišťováno jejich udílení s přihlédnutím k požadavkům věřících a k možnostem duchovních správců.

3° spolupracují na vedení katechumenátu dospělých a navrhují způsob péče o nově pokřtěné (neofyty).

4° předkládají děkanovi nové podněty a metody vedení katecheze dětí a mládeže.

5° vyjadřují se k záměrům na změnu využití kostelů, zejména v případech zamýšleného předání ke světskému užívání.

6° pomáhají děkanovi při dohledu nad správou majetku farností.

7° pomáhají kontrolovat, zda jsou v děkanství dodržovány normy kanonického i civilního práva a zda duchovní ustanovení ke službě v děkanství plní zvláštní povinnosti vyplývající jim z kanonického práva.

8° společně s děkanem organizují různé formy pomoci a podpory duchovním, kteří se ocitli v nemoci nebo i jiných obtížných životních situacích.

9° vyjadřují se k možnostem dalšího vzdělávání duchovních, nakořlí mají členové děkanské rady poznatky o jednotlivých vzdělávacích programech a jejich úrovních.

10° plánují a připravují vzdělávací a duchovní programy pro věřící, kteří ve farnostech děkanství zastávají služby (kostelníky, lektory, varhaníky, katechety).
11° projednávají s děkanem plánovanou nepřítomnost jednotlivých duchovních ve farnosti (dovolená, duchovní cvičení) a rozpis návštěvních hodin farní kanceláře a dne určeného k odpočinku a ke stálé kněžské formaci tak, aby byla co v nejširší míře zabezpečena duchovní služba v děkanství.

Čl. 11. Povinnosti a práva členů klerického sdružení

§ 1. Klerici se pravidelně účastní zasedání klerického sdružení neboli děkanských rekolekci.

§ 2. Klerici aktivně spolupracují v pastorační činnosti děkanství.

§ 3. Farář (administrátor farnosti) pravidelně jedenkrát za rok během měsíce prosince podá děkanovi zprávu o plánovaných pastoračních akcích na příští rok včetně těch, na které se žádá účast zástupce Biskupství brněnského.

§ 4. Faráři a administrátoři farností informují děkana o všem mimořádném, co se odehrává ve farnosti.

§ 5. Správce každé farnosti prostřednictvím děkana žádá biskupa o ustanovení farního vikáře nebo nesvěceného duchovního.

§ 6. Klerici žádají o dovolenou úřad kurie prostřednictvím děkana a společně dohodnou zástup.

§ 7. Faráři a administrátoři farností mají povinnost předem hlásit děkanovi svoji nepřítomnost ve farnosti, i když se nejedná o dovolenou, a to pro případy nepřítomnosti ve farnosti delší než tři dny. Kněží za sebe na dobu své nepřítomnosti zajistí zástup. Ohlášením nepřítomnosti děkanovi se odnímá povinnost vyrozumět podle kán. 533 § 2 CIC místního ordináře.

Čl. 12. Povinnosti a práva členů laického sdružení

§ 1. Členové laického sdružení pod vedením děkana, místního faráře nebo jiného zodpovědného spolupracují podle svého úkolu na chodu farností a celého děkanství.

§ 2. Členové laického sdružení mají povinnost se účastnit zasedání svolaného děkanem a aktivně se podílet na podporování pastorační činnosti ve svěřené oblasti.

§ 3. Členové laického sdružení mají právo i povinnost poukázat na nedostatky a tíživé starosti v děkanství za účelem jejich nápravy.

Čl. 13. Vizitace farností

§ 1. Děkan každoročně vizituje jménem biskupa farnosti svého děkanství, přičemž je zkontroluje podle vyhotoveného formuláře (viz přílohu č. 1).

§ 2. Děkan nechť má na paměti, že vizitace je především setkáním bratří, při němž se chtějí společně povzbudit tím, co dobrého se ve farnosti za poslední rok podařilo. Nechť zahájí společné setkání vhodnou modlitbou (např. hora media), do programu vizitace ať zařadí krátkou adoraci a modlitbu v kostele. Ať se varuje všeho, co by mohlo působit dojmem strohého úředního jednání a “kontroly z nadřazených míst”. Ať dbá na to, aby ve vizitované farnosti bylo vše v pořádku, ale ať moudře nelpí na maličkostech a dovede zachovat ducha příslušného nařízení, nikoli lpění na liteře.

§ 3. Vizitaci je povinen děkan vykonat každoročně. Bez vážných důvodů nechť neprotahuje konání vizitací přes první třetinu roku.

§ 4. Při vizitaci ať je v zájmu zachování objektivity přítomen konkomisař, kterého určí vizitující děkan. Může ho vybrat z kněží děkanství.

§ 5. Při vizitaci nechť jsou přítomni všichni kněží a jáhni dané farnosti a podle možnosti také členové laického sdružení a další spolupracovníci faráře.

§ 6. Farář si připraví a vyplní vizitační protokol a protokol o provedené inventarizaci, který pak s ním na závěr vizitace děkan probere. Laičtí spolupracovníci ať jsou při vizitaci přítomni pouze v části jednání, která se jich týká. Zvláště ať nejsou přítomni, když je zapotřebí řešit osobní záležitosti faráře.

Čl. 14. Zasedání klerického sdružení a laického sdružení

§ 1. Zasedání klerického sdružení (rekolekce) a laického sdružení se konají podle rozhodnutí děkana, a to buď odděleně, nebo společně. Zasedání mají tyto části:

1° *spirituálně-naučnou*, k níž se velmi doporučuje společné slavení eucharistie (srov. IRMR čl. 204/e), slavení svátosti smíření, Denní modlitba církve, meditace Božího slova, přednášky z oboru teologie, filozofie, práva a zvláště studium církevních dokumentů;

2° *prakticko-organizační*, při níž se předávají organizační informace a zadávají se jednotlivé úkoly, vyřizují se praktické věci v souvislosti s řízením farnosti apod.;

3° *bratrsko-rekreační*, tj. sdílení se v bratrském společenství.

Čl. 15. Odvolání děkana či místoděkana a ztráta úřadu

§ 1. Diecézní biskup může ze spravedlivého důvodu podle svého rozumného uvážení svobodně zbavit děkana či místoděkana úřadu (kán. 553 § 3). Důvody, pro něž může být děkan zbaven svého úřadu, jsou zvláště tyto:

1° způsob jednání, který přináší církevnímu společenství velkou škodu nebo zmatek;

2° stálá duševní či tělesná nemoc, která zneschopňuje děkana k užitečnému plnění jeho úkolů;

3° ztráta dobré pověsti u duchovních i u poutivých a vážených farníků nebo odpor vůči děkanovi, které, jak se předvídá, v krátké době nepominou;

4° velké zanedbávání nebo porušování děkanskyh povinností, které trvá i po napomenutí;

5° špatná správa majetku k velké škodě církve.

§ 2. Děkan či místoděkan ztrácí svůj úřad také tím, že se sám zřekne úřadu ze spravedlivého důvodu. Aby toto zřeknutí bylo platné, musí je biskup přijmout.

§ 3. Děkan pozbývá úřad po uplynutí doby, na kterou byl ustanoven (srv. čl. 4).

§ 4. Děkan či místopděkan ztrácí svůj úřad pozbytím duchovního stavu podle kán. 290 CIC, odpadem od katolické víry, z důvodu úředně prohlášených trestných činů podle kán. 1397, 1398, 1394 a 1395 CIC a dále papeži rezervovaných trestů.

§ 5. Uvolnění úřadu děkana nastává také jeho smrtí.

Čl. 16. Nenadálé ukončení úřadu děkana

§ 1. Při náhlém odvolání děkana přebírá do doby, než je ustanoven biskupem nový děkan, úkol děkana místopděkan. Pokud místopděkan není jmenován, učiní tak věkem nejstarší farář děkanství, který nedovršil 75 let života.

Čl. 17. Závěrečná ustanovení

§ 1. Tyto stanovy jsou závazné pro všechna děkanství brněnské diecéze. Ustanovení děkana v době schválení stanov se počítá jako jeho první funkční období.

§ 2. Platnost a účinnost těchto stanov nastává dnem uveřejnění v ACEB, přičemž se tyto stanovy schvalují na dobu pěti let.

V Brně 23.4.2010

Čj.: Ep/0383/10

Mons. ThLic. Vojtěch Cikrle
diecézní biskup brněnský

Ing. Jiří Doffek, Ph.D.
kancléř

Příloha č. 1

Kanonická vizitace: statická část

Vizitační protokol

A. Farní kancelář	
Dokumenty:	Evidence právnické osoby IČ, DIČ
Matriky:	Oddací matrika, repertář Křestní matrika, repertář Pohřební matrika Kniha biřmovanců Kniha náboženských změn Kniha zapisování „Ne temere“ Opisy křestních a oddacích matrik – odevzdat <i>Opisy podepsat a uzavřít, svázat do desek – napřed se řadí oddací, pak křestní. Není-li žádný zápis, vloží se prázdná stránka. Vizitují se pouze aktuální matriky, tj. ty, do kterých se zapisuje.</i>
Další knihy:	Farní kronika Jednací protokol Farní ohlášky Uchovávání snubních protokolů Zápisy o ohláškách snoubenců (stačí v knize ohlášek) Acta curiae – uchovávání
Hospodaření:	Kopie jmenování členů ERF a zápisy z jednání Smlouvy v plnění (nájem, půjčka, závazek, pojištění, atd.) Výkazy o hospodaření / účetní závěrky Pokladní deník / účetní knihy Účetní doklady Daňová přiznání Evidence a inventarizace majetku, závazků a karty kulturních památek
Zaměstnanci:	Pracovní smlouvy Mzdové listy

Vyučování:	Seznam žáků
	Seznam prvokomunikantů
	Kanonické mise katechetů (kopie či originály)
	Přehled učiva
Farář a další duchovní:	Intenční kniha, ve které se v souladu s kán. 955 § 4 CIC zaznamenávají úmysly mší, které kněz obdržel k odsloužení a které odsloužil – ověřit, zda počet intencí k odsloužení nepřesahuje počet dní jednoho roku – pokud se bere stipendium dopředu + peníze za neodsloužené intence
	Konsignace binací a trinací – odevzdává se
	Doložit sloužení mše za farníky v neděli a zasvěcený svátek
	Poslední vůle / doklad kancléře o místě uložení
B. Návštěva kostela a fary:	
	Je vyvěšen pořad bohoslužeb?
	Je označena budova fary?
	Je označeno sídlo faráře, kontakt na něho a úřední hodiny?
	Je kostel otevřen k adoraci?
	Jak je zabezpečen kostel a další farní budovy?
	Liturgická úprava odpovídá aktuálním normám?
	Pořádek v zákristii – bohoslužebná roucha, liturgické knihy, posvátné nádoby, kontrola uložení Nejsvětější svátosti
C. Různé:	
	Jsou odměňováni pomocníci při farnosti?
	Byly odstraněny nedostatky z minulé vizitace?

Kanonická vizitace: dynamická část

Není nutné uskutečnit ke dni vizitace. Je doporučeno, aby alespoň jedenkrát za rok děkan byl přítomen:

- celebrace nedělní nebo jiné bohoslužby s farářem,
- výuky vybraných hodin náboženství,
- setkání zvoleného společenství,
- setkání s pastorační/farní radou,
- setkání s ERF.